

Силабус курсу:

ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Ступінь вищої освіти:	Магістр
Спеціальність:	011 «Освітні, педагогічні науки»
Рік підготовки:	1
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	-
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

к.т.н., доц., Тарасов Вадим Юрійович

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові
доцент кафедри хімії та охорони праці

Посада

tarasov@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-050-904-55-49

Телефон

Месенджер

414НК, за розкладом

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Головна мета – формування у здобувачів вищої освіти здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту, з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу

Метою лекційних занять за дисципліною є розкриття загальних та специфічних теоретичних знань про загальні закономірності виникнення і розвитку небезпек, надзвичайних ситуацій, їх властивості, можливий вплив на життя і здоров'я людини та сформувати необхідні, в майбутній практичній діяльності спеціаліста, вміння і навички для їх запобігання і ліквідації, захисту людей та навколишнього середовища.

Метою практичних занять за дисципліною є закріплення лекційного матеріалу, придбання навичок роботи з приладами, які застосовуються для визначення параметрів метеорологічних умов, прогнозування НС, побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів вивчення індивідуальних засобів захисту працюючих і протипожежного інвентарю.

Метою самостійної роботи за дисципліною є систематизація і закріплення одержаних теоретичних знань; формування вмінь використовувати нормативну і спеціальну літературу; розвиток пізнавальних здібностей і активності студентів, їх творчої ініціативи, самостійності, відповідальності та

організаційності; формування самостійності мислення, здібностей до саморозвитку, самовдосконаленню і самореалізації; розвиток дослідницьких вмінь.

Результати навчання:

Знання: механізмів, методів та інструментів реалізації державної політики у сфері цивільного захисту в системі стратегічного розвитку державної установи, особливості навчання дітей з питань особистої безпеки, основ цивільного захисту та стереотипів поведінки в умовах загрози та виникнення НС. Практичне закріплення знань, отриманих дітьми протягом навчального року щодо дій у НС, в ході "Дня цивільної оборони" та "Тижня безпеки дитини дошкільного віку". Методика планування, підготовки та проведення цих навчально-практичних заходів з цивільного захисту.

Вміння: проводити аналіз і врахування людського фактору. Визначення показників культури безпеки, як структурної компонента базової культури особистості і невід'ємна складова професійної культури кожного майбутнього фахівця. Оволодіння системою наукових знань, гуманістичних ідеалів, цінностей, переконань і способів діяльності у НС. Формування нового мислення, цілісного знання, практичного вміння, необхідного для прийняття обґрунтованих рішень у сфері цивільного захисту.

Передумови до початку вивчення:

Базові знання та уявлення з питань безпеки життєдіяльності, взаємодії людини з навколишнім середовищем у повсякденній діяльності, основ фізіології і раціональних умов праці, анатомо-фізіологічних наслідків впливу на людину небезпечних, шкідливих і вражаючих факторів, принципів їхнього нормування, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах надзвичайних ситуацій

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни полягає у формуванні знань та умінь здійснювати особливості навчання здобувачів освіти з питань особистої безпеки, основ цивільного захисту та стереотипів поведінки в умовах загрози та виникнення надзвичайних ситуацій..

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК1. Здатність до абстрактного, критичного та позитивного мислення;

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК3. Знання і розуміння предметної та професійної області;

ЗК5. Здатність адаптуватися і діяти в новій ситуації;

ЗК6. Здатність виявляти, класифікувати і позитивно вирішувати проблеми;

ЗК7. Здатність генерувати нові прогресивні ідеї (креативність);

ЗК8. Здатність працювати в команді та будувати ефективну взаємодію між суб'єктами освітнього процесу;

ЗК10. Здатність до навчання з високим ступенем автономії протягом життя;

ЗК11. Здатність здійснювати професійні функції в процесі інклюзивного навчання

ФК1. Здатність орієнтуватися в сучасних тенденціях розвитку світової і вітчизняної освіти та передбачати їх потенційні наслідки;

ФК2. Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки в освітньо-педагогічній діяльності;

ФК5. Здатність враховувати психологічні вікові особливості когнітивних процесів у проектуванні та організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти;

ФК6. Здатність виявляти шляхи і механізми розвитку педагогічної майстерності та формування іміджу викладача вищої школи;

ФК11. Здатність управляти освітніми процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів;

ФК12. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах;

ФК13. Здатність застосовувати діагностику для визначення академічних досягнень здобувачів вищої освіти;

ФК14. Здатність реалізувати здоров'язбережувальний підхід в організації освітнього процесу в вищій школі;

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

ПРН1. **Знання (ЗН)** Визначати основні характерні риси нової соціокультурної реальності, розуміти соціально-історичну обумовленість цілей розвитку освіти в Україні та за кордоном;

ПРН2. **Знання (ЗН)** Знати специфіку професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи;

ПРН3. **Уміння (УМ)** Використовувати спеціалізовані концептуальні знання на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення, для розв'язання дослідницьких задач в освітньо-педагогічній галузі;

ПРН6. **Знання (ЗН)** Опанувати систему психологічних знань і набувати практичних умінь аналізу й оцінки психологічних явищ, які породжуються умовами навчально-виховного процесу у вищій школі; використовувати психологічні методи і прийоми вивчення особистості та колективу в педагогічному процесі;

ПРН12. **Уміння (УМ)** Організувати освітній процес у вищій школі на засадах аксіологічного, антропологічного, культурологічного, синергетичного, особистісно-діяльнісного, компетентнісного, феноменологічного, герменевтичного, акмеологічного підходів у контексті ідей гуманізації, демократизації, гуманітаризації, плюралізму і варіативності виховних практик;

ПРН15. **Уміння (УМ)** Інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах;

ПРН16. **Уміння (УМ)** Розробляти і застосовувати засоби діагностики академічних досягнень здобувачів вищої освіти;

ПРН17. **Уміння (УМ)** Створювати здоров'язбережувальне освітнє середовище;

ПРН21. **Знання (ЗН)** Знати психолого-педагогічні закономірності та особливості вікового й індивідуального розвитку здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища; відбирати найбільш оптимальні форми, методи та засоби організації навчання та виховання студентів з особливими освітніми потребам.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Цивільний захист населення України. Законодавство	2/1	Законодавство про цивільний захист населення України. Мета і завдання цивільного захисту. Планування заходів з питань цивільного захисту. Склад, режими функціонування, координуючі органи управління	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
2.	Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій	3/1	Надзвичайні ситуації, причини виникнення та складові системи їх моніторингу. Найменування та визначення основних показників та номенклатура, позначення, розмірність і порядок визначення параметрів уражальних чинників джерел техногенних, які контролюються і підлягають прогнозуванню. Основні потенційні небезпеки в Україні з точки зору виникнення надзвичайних ситуацій.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
3.	Планування з питань цивільного захисту	2/1	Загальні принципи превентивного та оперативного (аварійного) планування заходів щодо зниження ризиків і зменшення масштабів надзвичайних ситуацій	Кейс Тести Індивідуальні завдання
4.	Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання	4/2	Класифікація вибухо-, пожежонебезпечних зон. Характеристика ступенів руйнування. Методи розрахунку характеристик зон ураження при вибухах. Оцінка стійкості роботи	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
5.	Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження	2/1	Характеристика зон небезпечних геологічних процесів і явищ. Визначення показників, що характеризують ушкодження будівель, споруд та обсяги завалів	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
6.	Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій	2/1	Забезпечення техногенної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях, як складової частини цивільного захисту. Шляхи і способи підвищення стійкості роботи промислових об'єктів. Забезпечення надійного захисту та життєзабезпечення виробничого персоналу.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
7.	Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту. Економіка катастроф.	2/2	Культура безпеки, як структурна компонента базової культури особистості і невід'ємна складова професійної культури кожного майбутнього фахівця. Оволодіння системою наукових знань, гуманістичних ідеалів, цінностей, переконань і способів діяльності у НС. Формування нового мислення, цілісного знання, практичного вміння, необхідного для прийняття обґрунтованих рішень у сфері цивільного захисту. Структура впливу параметрів людського фактору (стрес, недостатній рівень знань, інформації, помилкові дії тощо) на управління безпекою у НС. Природа людських помилок.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

Рекомендована література

Базова

1. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник.– К: Знання-Прес, 2007.– 487 с.
2. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С., Цивільна оборона. Навчальний посібник / За ред. Кашина П.І. - Львів, "П.П. Васильович К.І.", 2005-338 с.

Законодавчі, нормативно-правові документи з питань цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки, навчально-методична література

Кодекс цивільного захисту України від 02 жовтня 2012 року № 5403-VI

Закони України

Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16 березня 2000 року № 1550-III

Постанови Кабінету Міністрів України

1. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями» від 24 березня 2004 року № 368.](#)
2. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок фінансування робіт із запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій» від 04 лютого 1999 року № 140](#)
3. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій» від 30 вересня 2015 року № 775](#)
4. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту» від 27 вересня 2017 року № 733](#)
5. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження методики оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» від 15 липня 2002 р. №175](#)
6. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку використання коштів резервного фонду бюджету» від 29 березня 2002 року № 415](#)
7. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку забезпечення населення і працівників формувань та спеціалізованих служб цивільного захисту засобами індивідуального захисту, приладами радіаційної та хімічної розвідки, дозиметричного і хімічного контролю» від 19 серпня 2002 року №1200](#)
8. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державний реєстр потенційно небезпечних об'єктів» від 29 серпня 2002 року №1288](#)
9. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту» від 26 червня 2013 року № 443](#)
10. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях» від 26 червня 2013 року № 444 \(із змінами, внесеними згідно з постановою КМУ від 26.07.2018 №592\)](#)
11. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення компенсації вартості послуг і розміру фактичних \(понесених\) витрат суб'єкту господарювання та громадянину, транспортні засоби яких залучені для вивезення населення із зони надзвичайної ситуації, районів можливих бойових дій, та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 14 серпня 2013 року № 581](#)
12. [Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок ведення обліку надзвичайних ситуацій» від 9 жовтня 2013 року № 738](#)
13. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про добровільні формування цивільного захисту» від 21 серпня 2013 року № 616](#)

14. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту» від 09 жовтня 2013 року № 787](#)
15. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту» від 23 жовтня 2013 року № 819](#)
16. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» від 30 жовтня 2013 року № 841](#)
17. [Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок надання та визначення розміру грошової допомоги постраждалим від надзвичайних ситуацій, які залишилися на попередньому місці проживання» від 18 грудня 2013 року № 947](#)
18. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку об'єктів, що належать суб'єктам господарювання, проектування яких здійснюється з урахуванням вимог інженерно-технічних заходів цивільного захисту» від 09 січня 2014 року № 6](#)
19. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Єдину державну систему цивільного захисту» від 09 січня 2014 року № 11](#)
20. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій» від 26 січня 2015 року № 18](#)
21. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави» від 4 березня 2015 року № 83.](#)
22. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження типових положень про функціональну і територіальну підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту» від 11 березня 2015 № 101](#)
23. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій» від 17 червня 2015 року № 409](#)
24. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про спеціалізовані служби цивільного захисту» від 8 липня 2015 року № 469](#)
25. [Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання використання захисних споруд цивільного захисту» від 10 березня 2017 року № 138](#)
26. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення планів діяльності єдиної системи цивільного захисту» від 09 серпня 2017 року № 626](#)
27. [Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку виявлення осіб з інвалідністю та інших мало мобільних груп населення, які проживають у зоні надзвичайної ситуації або можливого ураження, та організації їх супроводження» від 18 квітня 2018 року № 282](#)
28. [Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про встановлення режимів підвищеної готовності та надзвичайної ситуації» від 26 січня 2015 року № 47-р.](#)
29. [Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку та технічної модернізації системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій» від 31 січня 2018 року № 43-р](#)

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Присутність на заняттях та засвоєння лекційного матеріалу за темами	75	-
Присутність на заняттях (у період настановної сесії) та своєчасне виконання самостійних практичних завдань у межах тем	-	60
Залік (тест)	25	40
Разом	100	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. До основних вимог за курсом віднесено - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаковими для всіх здобувачів засобами: – за допомогою програмного забезпечення Unichек і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.

Завдання і заняття:

Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.

Поведінка в аудиторії: Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На аудиторні заняття слухачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.